

Interjú

Kulturális kincstárak Salgótarjánban

Beszélgetés három közgyűjtemény igazgatójával

Az alább bemutatásra kerülő intézmények közös vonása, hogy a rendszerváltás után mintegy jó két évtizeden át még a Nógrád Megyei Önkormányzat fenntartásában és irányításával működtek: gyarapodtak és gazdagodtak. E jeles megyei (városi) intézmények – miközben gazdájuk változott – szellemiségének standard vezérlő elve napjainkban is a jó palóc hagyományok ápolása, a nógrádi értékek őrzése és a helyi identitás erősítése. Ugyanakkor közgyűjtemények azon közös ismérve sem csupán érdekesség, hogy mindhárom élen jól felkészült, az új iránt fogékony, a szépre érzékeny és mindenre gondos női vezető áll. E sorok írója szívesen beszélgetett velük.

Nógrád Megyei Levéltár

A levéltárak az ország legrégebbi közgyűjteményei, az általuk őrzött iratok a magyar történelem, művelődés és kultúra fontos dokumentumai. Egy másik, közérthető definíció szerint a levéltárak a múlt megismeréséhez szükséges iratok gyűjtését, őrzését, feldolgozását és felhasználását biztosító intézmények. Ezek egyike pontos nevén a Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (NML), amely az utóbbi években markáns metamorfózison ment át, miközben meghatározó módon megújult.

A levéltári törvény módosítása értelmében a NML – más megyei intézményekhez hasonlóan – 2012. október 1-jétől a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) tagintézményeként működik. A másik fontos változás: a 2014. december 12-én tartott sajtótájékoztató alkalmával dr. Fülöp Tamás, az MNL főigazgató-helyettese tájékoztatást adott a megyei

levéltárak helyzetéről, és bemutatta Gusztiné dr. Toronyi Juditot, a NML új vezetőjét. Végül: 2015. augusztus 28-án átadták az NML új beruházását a volt hadkiegészítő parancsnokság épületében, tágas terekkel, korszerű berendezésekkel. „Ezek mind egy célt szolgálnak, hogy [...] kutatható, megismerhető, közkinccsé tehető legyen mindaz, amit elődeink megőriztek, és ránk hagytak” – mondta az átadón Lengyel Györgyi, az Emberi Erőforrások Minisztériumának közigazgatási államtitkára. Az új igazgató készséggel fogadott, kalauzolt és közben kérdéseimre is válaszolt.

– Érzek már, mit jelent a megyei levéltár integrációja?

– Vezetőként szem előtt kell tartanom azt az intézményintegrációt, amely a MNL szervezetében ölt testet. Az alaptevékenységet meghatározó szakterületek ellátása során partnerként kell közreműködni az integrált intézmény sikeres működése érdekében. Az MNL beru-

házásokra fordítható keretéből – ahogy arra fentebb utalás történt – korszerű, új épülettel gazdagodott. Az EU és a NKA támogatásával is megvalósított beruházás összesen 234 millió forintból készült el. Itt a tágas és világos munkatereken túl alakítottuk ki közösségi tereinket – az új kutató- és oktatótermet –, valamint az ötezer iratfolyóméter levéltári anyag elhelyezésére alkalmas raktárt és a restaurátorműhelyt.

– Utóbbiak közül bemutatná a fontosabbakat, egyben a levéltári részlegeiket is?

A levéltárak kettős – igazgatási és örökségvédelmi – funkcióból adódó feladatokat látnak el. Egyfelől a levéltár definiálható, mint jogbiztosító intézmény, de ezzel egyenrangú feladata a múlt írásos emlékeinek gyűjtőhelyeként a történeti valóság minél teljesebb feltárásának biztosítása is.

Az NML illetékességi területén – Nógrád megyében – gyűjti a maradandó értékű iratokat. Jelenleg gyűjteményünk közel 10 km iratanyagot tesz ki, amelyet három városunkban őrzünk. A Salgótarjáni Központban mintegy kétharmada található iratainknak, míg a többit a Balassagyarmati Fióklevéltár és a Bátorfyerényei Részleg őrzi.

– Az évszázados levéltári funkciókon túl új szükségletek és igények is megjelentek. Melyek ezek leginkább?

Európai Unió tagállamként is alapvető követelmény a levéltári iratokhoz való minél teljesebb és gyorsabb hozzáférhetőség biztosítása. Ezért egyre nagyobb teret kap a szolgáltató levéltár kialakításnak követelménye. Ebben nagy

szerepe van az információs és kommunikációs technológiai eszközöknek, amelyek időtől és tértől függetlenül biztosítják az ismeretanyagok elérhetőségét. Az NML-ben pályázati forrásoknak köszönhetően készültek el veszélyeztetett állapotú irataink digitális másolatai, melyek internetes úton is hozzáférhetőek. Az ún. Digitális Levéltár tartalmazza többek között a 18. századi nemesi közgyűlési jegyzőkönyvek és iratok digitális másolatait és tartalmi kivonatait (regesztáit), Rákóczi-kori iratait, a Holocaust-iratok gyűjteményét, a dualizmuskori iratokat. A nyitott levéltár koncepcióját követve levéltárunk is igyekszik kielégíteni az állampolgárok igényeit az ún. jogbiztosító és családtörténeti iratok adatainak kiszolgálása terén. Ide tartozik a családfakutatás elősegítése is. Az iratok digitalizálása és a hagyományos iratörzés együtt vannak jelen, ezek képezik munkánk egészét, ötvözve a hagyományok és az újra törekvés szerencsés elegyét.

– Ha nem indiszkrét a kérdésem: mennyiben felelnek meg az NML munkatársai a szakmai előírásoknak és a tudományos munka feltételeinek?

– Munkatársaim magas szintű szakmai felkészültségüknek és a folyamatos képzéseknek köszönhetően kiemelkedően végzik munkájukat. A tudományos munkakörben foglalkoztatott kollégák számára az MNL támogatja a PhD-képzésben való részvételt. Magam is biztatom munkatársaimat a doktori iskola elvégzésére, és örömmel tölt el, hogy két levéltáros kollégám is jelezte a jövő évtől a doktori iskola elkezdésének szándékát. Fontos szempont tudományos

koncepciók kialakításánál, hogy a levéltár a történeti Nógrád megyéhez kötődő helytörténeti kutatásokat végezzen. Konferenciái, kiadványai elsősorban megyei források feltárásából származó kutatások eredményeit mutassák be. Például az első világháború centenáriuma alkalmából indultak meg az elmúlt évben azok a kutatások, amelyek a Nógrád megyei vonatkozású iratok feltárásában egy forráskiadvány előkészítésének szintjéig jutottak.

– A mai Nógrád megyén túl van egy történeti Nógrád megyénk is.

A modern értelemben vett helytörténet mindig része és alapja az országos történetnek is. Különösen igaz ez Nógrád megye esetében, ahol a történeti (és egyházi) közigazgatási határok nemcsak, hogy nem egyeznek a jelenlegiekkel, hanem az egykori vármegye egy része az országhatáron túlra esik. Szlovákia és Magyarország uniós tagsága azonban kiváló lehetőséget nyújt a határon átívelő kétnyelvű kutatásokra, a közös múlt feltárására. Így alakulnak ki azok az intézményi kapcsolatok, amelyeket a szlovák tudományos intézetekkel a levéltárnak tudatosan ápolnia kell. A Losonci Állami Levéltár, a Besztercebányai és a Selmecbányai Levéltár mind őriznek olyan nógrádi vonatkozású iratanyagokat, amelyek feltárása az elmúlt években a Nogradica-kutatás révén pályázati támogatással történtek. A losonci levéltárral a határon átívelő közös kutatási témánk jelenleg a 2017. évi Reformáció Emlékévhez kapcsolódik, melynek eredményeit egy tudományos

konferencia keretében szeretnénk majd a nagyközönség elé tárni.

– Egyetlen közintézmény sem létezhet működő kapcsolatrendszer nélkül. Az NML esetében ez hogyan alakul és miként hat?

– Különösen fontos a nógrádi közgyűjteményi intézményekkel, a megyében lévő könyvtárakkal és múzeumokkal ápolt jó kapcsolat és együttműködés, amely a helytörténeti munka műveléséhez elengedhetetlenül szükséges. A közös feladatvállalás adhatja adott témának a teljesség igényével történő megjelenítését egy-egy előadás, kiállítás vagy konferencia keretében. Így történt ez a legutóbbi közös rendezvényünkön is, az Aradi vértanúk emlékére rendezett kiállítás keretében a Balassi Bálint Megyei Könyvtárban. A közgyűjteményi intézmények gyűjteményéből készült a témához kapcsolódó kiállítás, amit rendhagyó történelem óra keretében nyithattam meg. Az ilyen közös munkáknak a jövőben is folytatódni kell. Az NML a közfeladatot ellátó intézményekkel régi és jól működő kapcsolatot alakított ki, amely biztosítja a maradandó értékű iratok levéltári begyűjtését. A levéltár életében kiemelkedően fontos az iskolákkal kialakított intézményi kapcsolat is. Levéltárunk várja a diákokat, hogy a történelem órához kapcsolódó helytörténeti levéltári iratokkal színesített foglalkozásokon vegyenek részt. Népszerű és látványos eleme az órának a nagyobb létszámú látogató befogadására is alkalmas restaurátor műhelyben tartott bemutató, ahol a levéltár restaurátora az érdeklődő diákokat a restaurálás rejtelseibe vonja

be. Több oktatási intézménnyel írásban is együttműködési megállapodást kötötünk erről. De a fiataloktól az idősebbekig egyaránt várjuk az érdeklődőket a levéltárát bemutató rendezvényeinkre.

Hogyan érvényesül a „nyitott levéltár” koncepciója?

Az országos programsorozat része a Kutatók Éjszakája, a Múzeumok Éjszakája, a Nyitott Levéltár programjai, amelyekbe a levéltárunk is bekapcsolódik. Évfordulókhoz, jeles eseményekhez kötődően szervezünk kiállításokat anyagainkból. Gondolok itt az I. világháborút a levéltári iratok tükrében megjelenítő kiállításunkra, vagy a május hónapban tervezett, a forint 70 éves évfordulójához kötődő kiállításunkra. Itt is kiemelhetünk egy gyümölcsöző együttműködést, amely a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének Nógrád Megyei Szervezetével jött létre kiállításaink anyagának gazdagabbá tételére.

A levéltárgazgató névjegye

Toronyi Judit diplomáját a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának történelem, valamint orosz nyelv és irodalom szakán szerezte 1991-ben. A budapesti ELTE BTK Történelemtudományi Doktori Iskola elvégzésével doktori disszertációja sikeres megvédése után 2009-ben avatták doktorné (PhD). Kutatásai során többek között a dualizmus kori Nógrád vármegye társadalmát vette górcső alá. A korszakban keletkezett választói névjegyzékek alapján írta le a 19. század második felének egy társadalmi

csoportját – a megyei elitet –, amelyből felismerhetővé váltak a megyében zajló társadalmi folyamatok tendenciái is.

Balassi Bálint Megyei Könyvtár

Az egyik leglátogatottabb közgyűjteményi intézmény Salgótarjánban a Balassi Bálint Megyei Könyvtár. Felépítését, működését, belső értékeit már kevesebben ismerik. Ezért is arra kértem Molnár Éva igazgatót, hogy kalauzolja olvasóinkat az intézmény közönség számára fontos részlegeiben, valós és virtuális világában, és válaszoljon kérdéseimre is. Szívesen tette.

– 2009. évi kinevezése óta hét év telt el, de talán nem hét szűk esztendő.

– Egyáltalán nem volt ez hét szűk esztendő, a működés alapfeltételei biztosítottak voltak, állományunkat gyarapítottuk, sikeresen pályáztunk, több szakterületen előbbre is léptünk. Az állami támogatás az idén is annyi, mint a múlt évben volt. A városi vezetéssel együtt azon vagyunk, hogy mind hatékonyabban, még jó színvonalon lássuk el feladatainkat. Az éves beszámoló készítésekor – és most a kérdésre is konkrétan válaszolva is – mindig jó érzéssel konstatalom, hogy sok sikeres rendezvény és nívós program valósult meg intézményünkben. Jó munkánkat igazolja – többek között – 6200 beiratkozott olvasónk és 129 ezer látogatónk is, akik közül sokan fejezik ki külön is elismerésüket. Eredményeink egy részét pedig mai „bejárásunk” alkalmával is megmutathatom.

A Salgótarján Kassai sor 2. szám alatti épületkomplexum főbejáratán belépve kávéautomata „várja” a látogatót. Az előtér jobb oldali részén mosdó és szolgálati helyiség, társalgó és akciós könyvadás funkcióját is betöltő kisebb közösségi tér található. Balra a korábbi ruhatárat kiváltó szekrény sorok állnak, mögöttük egy összenyitható nagyobb és egy kisebb előadóterem, amit bérbe is kiad a könyvtár. Beljebb lépve a nyilvántartó pulthoz érkezünk.

Itt történik a beiratkozás, a kölcsönzés, a könyvek kiadása és visszavétele. Mit érdemes tudni feltétlenül a látogatóknak?

Ennél a pontnál mindenkinek meg kell állnia, aki bejön a könyvtárba, mert csak úgy használhatja a tereinket, ha regisztráltatja magát. A beiratkozás összege 2000 forint egy évre, amelyből engedményeket is adhatunk. A könyvtár valamennyi dokumentuma elektronikus katalógusban található és érhető el. A számítógépes rendszert – amelyre egy TÁMOP pályázaton nyert forrás révén nyílt lehetőségünk – több mint 10 évvel ezelőtt kezdtük el kiépíteni. A földszinten találjuk a régebben nagyon kedvelt nyelvi-zenei részleget is, ami napjainkban kevesebb érdeklődőt vonz, mint korábban. A zenehallgatás – az internetnek, a „youtube”-nak köszönhetően – már nem igazán dívik a könyvtárban. Mégis örültünk, hogy a múlt évben sikerült megújítani ezt a részlegünket. Ugyanis nagy erősségünk itt az idegen nyelvi dokumentumok gyűjteménye, kapcsolódó szolgáltatásaival.

Közben az első szintre értünk, ahol mindjárt szembe tűnik a galéria.

Igen, ez a Bóna Kovács Károly Galéria, az egyik büszkeségünk. Főleg Nógrád megyei és salgótarjáni amatőr művészek kiállítását rendezzük itt. A galériában is elsősorban a helyi értékeinket mutatjuk be, a helyi kultúrát szolgáljuk. Természetesen nemcsak az amatőr alkotók kaphatnak itt helyet, hiszen tavaly többek között Földi Gergelynek is volt itt sikeres kiállítása, korábban az édesapját, Földi Pétert is tisztelhetjük itt, és fel sem sorolhatom, ki mindenki alkotásait fogadtuk és mutattuk már be.

Amely kiderül a vendégkönyvek elismerő bejegyzéseiből is, teszem hozzá, és mindjárt javasolom is, sétáljunk át a gyermekkönyvtárba.

Amelynek a Mikkamakka Gyermekkönyvtár nevet adtuk, ezzel is hangsúlyozva, itt igazi játékos, mesés világot kívánunk teremteni látogatóink számára – így az igazgatónő. Van itt többek között egy ún. hempergő, ahol az anyukák a kisbabáikkal együtt érezhetik jól magukat. A kisebbeknek színes, könnyen lapozható leporelló könyveket ajánlunk, és mindazt, ami az életkori sajátosságainak megfelel.

– Közben a gyakran teltházás Virtuális Olvasóteremhez értünk.

– Igen, ahol egyéni használattal, egy órás időkorláttal, jelen pillanatban térítés nélkül lehet igénybe venni számítógépes szolgáltatásainkat, amelyek már mintegy 8-10 éves múltra tekintenek vissza. A virtuális térrel könyvtárunk minden eddiginél jobban megvalósítja társadalmi hasznosságát és közösségi

küldetését. Gondoljunk csak azokra, akik az említett tanfolyamainkon szerzett tudásuk nyomán, és az itteni internet-használat révén jutnak széleskörű információkhoz, ami által mind magabiztosabban igazodnak el a virtuális, sőt a való világban is. Érdekes, hogy ők immár a standard látogatóink is.

A virtuális világtól pár lépés felőtt kölcsönző. Mit olvasnak a „nagyok”?

– A legtöbben a munkájukhoz, tanulmányiakhöz kérnek dokumentumokat, veszik igénybe ezt a kényelmes szolgáltatást. Egyébként csaknem 300 ezer dokumentum van birtokunkban, ami állandóan változó állomány, hiszen gyakran selejtezzük, és folyamatosan vásárolunk is dokumentumokat. 2013-tól mind több új dokumentumot tudunk beszerezni, mert az állami támogatás 10 százalékát kötelezően állomány-gyarápításra kell fordítanunk. Az elmúlt időszakban évente mintegy 9 millió forint összegben vásároltunk.

– Még itt az első – csak néhány lépéssel magasabb – szinten találjuk a lokálpatrióták kedvelt részlegét.

– Igen, nagy értékünk, büszkeségünk is a Kojnok Nándor olvasóterem és helyismereti gyűjtemény. Nem véletlen, hogy volt igazgatónk nevét viseli. Itt található többek között Vertich József és Galló Olga életmű hagyatéka, dr. Praznovszky Mihály gyűjtemény-ajándéka. Itt van a mikrofilm leolvasónk, például A MUNKÁ c. egykori tarjáni hetilap is ezen érhető el. Itt nemcsak könyv, de sok fontos dokumentum, igazi kuriózum is található: megyei sajtótermékek, helyi újságok, folyóiratok, rendezvényi meghívók, politikai röpiratok, választási

hirdetmények, reklámanyagok, képeslapok, gyászjelentések, plakátok. Éppen ez utóbbiakból nyílt kiállítás az 50 éves József Attila Megyei Művelődési és Konferencia Központban. Itt mindent a genius loci, a hely szelleme leng körül. A teljesség igényével gyűjtünk minden nógrádi, kiemelten salgótarjáni dokumentumot. Helyi kincseink gazdag tárháza, értékarzenál a mi helyismereti gyűjteményünk. Kiegészítő feladatként határozta meg számunkra a város önkormányzata a Salgótarjáni Értéktár működtetését, amelynek honlapunkon definiált a feltételrendszere is. Úgy ítélem meg, könyvtárunk kiemelkedő helytörténeti munkát végez. Legutóbb – sikeres pályázóként – digitalizálni tudtuk a Nógrád Megyei Hírlap és jogelődjei 1948-2005 között megjelent lapszámait.

Bemutatná még a digitális csoportot és a honlapjukat, beszélne röviden a kapcsolattrendszerükről is?

– A digitális csoport 2014-ben jött létre azzal a céllal, hogy a papíralapú dokumentumokat feldolgozza. Elsők között merült fel a Palócföld folyóirat online lapként olvashatóvá tétele. A csoport lehetőségeink függvényében is megfogalmazott feladatainak végrehajtására fokozott figyelmet fordítunk. A honlapunk a mi digitális arcunk is. Napi szintű frissítéssel jelenünk meg, adunk hírt magunkról. A digitalizálás ma már követelmény. Így fogjuk fel a társintézményekkel való együttműködést is, ami részben gazdasági szükségszerűség, egyben kötelező feladat is. Utóbb esetében arra utalok, hogy megyei könyvtárunk a város premerkerületeinek fiókkönyvtári

ellátását is végzi, és 118 Nógrád megyei kistélepülés könyvtári ellátása is a mi törvény által meghatározott feladatunk, mindez folyamatos szakmai kapcsolattartást igényel. Megítélésem szerint az intézményi együttműködésben élenjárók vagyunk. A művelődési központ 50 éves születésnapja évében a közgyűjteményi intézmények pregnánsan igazolták az összefogás nagyszerűségét. Sikeres kooperációnk gyümölcseként említhetem az Ünnepi Könyvhét és Költészet Napja rendezvényeit, az Aradi vértanúk napja alkalmából rendezett kiállítást is.

– A könyvtár a Palócföld folyóirat kiadója is.

– Igen. Én a lap felelős kiadójaként mindig azt tartottam, meg kell őrizni és tovább kell vinni a lap jó hagyományait, immár több mint 60 éves értékeit. A folyóirat fenntartásának anyagi alapjai esetenként aggodalomra adtak okot, az előző években is nagyobb részben az NKA támogatásának köszönhetően tudott a lap évi hat számmal megjelenni. Úgy vélem, hogy a fenntartó Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata anyagi és szellemi támogatásával a lap továbbra is megjelenhet, közvetítheti tájhazánk irodalmi, művészeti, közéleti értékeit. A folyóirat új főszerkesztője, dr. Grécsi-Zsoldos Enikő a lap pénzügyi kondícióit szponzori támogatással és az előfizetők számának növelésével is igyekszik javítani.

A könyvtárigazgatói névjegye

Molnár Éva 2009-től a megyei könyvtár első embere, igazgatója. Szüntelenül képezi magát, könyvtáros és pe-

dagógia szakos tanári diplomáját 2001-ben az ELTE Bölcsészettudományi Karán könyvtári menedzsment szakirányú diplomával koronázza meg. Az elmúlt másfél évtizedben szakirányú, vezetői és kommunikációs képzéseken szerez magas szintű menedzsment, projekt- és programtervezési, valamint minőségbiztosítási ismereteket, korszerű készségeket, kompetenciákat. Szakmai elhivatottsága, sikerei mellett legbüszkébb az ELTE mesterszakán végző, doktori képzésre készülő lányára.

Dornyay Béla Múzeum

A kétségtelenül leglátványosabb intézményünk feladata többek között a kulturális javak gyűjtése, megőrzése, feldolgozása, bemutatása. Shah Gabriella múzeumigazgatótól először vezetői elképzeléseiről és azok megvalósulásáról érdeklődtem, majd arra kértem, mutassa be olvasóinknak – mint potenciális múzeumlátogatóknak – a múzeumot és kiállításait. Közben még múzeumi misztikumokról is megtudtam ezt-azt. .

2013 december 1-jétől áll a múzeum élén. Hogyan ítéli meg az igazgatói pályázatában is vázolt elképzelései megvalósulását?

Pályázati elképzeléseimet múzeumi terveinkben is rögzítettük, és bizonyos időközönként tételesen áttekintjük, hol is tartunk. Ennek alapján azt mondhatom, hogy főbb célkitűzéseink és tervezett feladataink időarányosan megvalósultak. Az egyik legjelentősebb eredménynek azt tartom, hogy az épület állagának megóvását, a terek korszerű-

sítését és a múzeum belső komfortjának javítását is célzó felújítások döntő többsége elkészült. Megtörtént a földszinti tanácsterem és galéria többfunkcióssá tétele, kiállítások, rendezvények céljaira történő célirányos és rugalmas átalakítása. A fogadótér tágasabb, barátságosabb, a portapult jobban illik a belső térhez és alkalmasabb funkciójának betöltésére. Egy nagy képernyős televízió folyamatosan olvashatók az aktuális programjaink, információkat kaphat a látogató még a gyűjteményeink műtárgyairól is.

– **Művészettörténészként és igazgatóként sem éri be a múzeum hagyományos funkcióinak megvalósításával.**

– Ez így igaz. Többek között az egységes múzeumarculat kialakítása határozott célom. A múzeum barátságosabbá tétele a „Nyitott múzeum” koncepcióm része. A múzeumnak nyitottnak kell lennie a formai és tartalmi megújulásra; többek között a kulturális intézményekkel, a nógrádi és salgótarjáni művészekkel, gyűjtőkkel, a város lakóival való együttműködésre, a városba érkező vendégek, a potenciális múzeumlátogatók magasabb színvonalú kiszolgálása érdekében is. Úgy értékelem, jó úton lépegetünk a „nyitott múzeum” és az egységes múzeumi arculat megvalósítása irányába is.

A kiadvány szót már két alakjában és funkciójában is említette.

Fontos feladatunknak tartom a nógrádi, és/vagy nógrádi kötődésű képzőművészek munkásságának bemutatását, népszerűsítését, értékes, tudományos és/vagy ismeretterjesztő művészeti, irodalmi, történeti kiadványok készítését és kiadását. Elsőként érdemes említenem

a Mihályfi katalógust. K. Peák Ildikóval állítottuk össze, Shah Timor fotózta a műtárgyakat, s inkább egy reprezentatív album lett, mint pusztán katalógus. Kiemelkedő nógrádi értéknek tartom *Balázs János Versek Vallomások Látozások* c. könyvét, amit a múlt év decemberében adtunk ki újra. A *Virágszirmok, Madárszárnyak* című kötet, mint alcíme (Medzsi-kori japán fametszetek és fametszetes könyvek a Képzőművészeti Egyetem Könyvtárának anyagából a Dornay Béla Múzeumban) is jelzi. Szívügyem volt a balassagyarmati születésű bábművész, Lévai Sándor munkásságának feldolgozása: *Sanyi manó* című könyvem 2015-ben látott napvilágot.

– **Ismeretterjesztő kiadványaik is egyre-másra napvilágot látnak.**

– Fontos és hiánypótló kötet a *Salgótarján a diákoknak* c. kiadványunk, hiszen az utóbbi években ilyen típusú könyv nem jelent meg. *Életre való* címmel – Bakos Judit és Simon Lajos szerkesztésében – került ki az önálló élet kézikönyveként, egy kötetünk, ebből a sorozatból, pályázati forrásból. Holecz Zoltánné kezdeményezésére *Zenthe Ferenc és Salgótarján* címmel adtunk ki emlékkönyvet, a Salgótarjánból elszármazott kitűnő színész emlékére.

– **Kérem, járjuk be a kiállítási tereket is.**

– A bejárattól indulva a már említett portapultnál fogadják udvarias és segítőkész kollégáink a kedves vendégeket. Szemben a Dornay emlékfal látható. Ezen a szinten most éppen (2016. június 29-én beszélgetünk) a vasúttörténeti kiállításunk látható, Salgótarján és a vasút

címmel, Balogh Zoltán és Fodor Miklós rendezésében; 2016 szeptember 15-ig lesz nyitva. Kaszás Géza és Shah Timor nevét is meg kell említenem, hiszen ők valamennyi rendezvényünkben alkotó módon közreműködnek.

Innen – még mindig a földszinten Dornyay Béla Múzeum Képtárába visz az utunk, ahol állandó kiállításként a Mihályfi-gyűjteményből látható válogatás, ami az intézmény képzőművészeti gyűjteményének legértékesebb egysége.

– Erről a gyűjteményről órákat lehetne beszélni – így az igazgató. A kollekciónak mintegy 800, változatos műtárgyból áll, amelyre igen büszkék vagyunk, ezért is állítottuk össze nagy szeretettel a már említett albumot. A gyűjtemény hihetetlen értéket jelent számunkra, és az utókor számára is, hiszen a XX. század első fele hazai művészetének egy jellegzetes keresztmetszetét nyújtja”.

– *Visszafelé indulunk, a „csavaros” építészeti megoldást jelentő, emeletre vezető csigalépcsőig. A fenti szinten mit láthatnak a vendégek?*

– Az emeleten három tágas kiállítóterünk van, egyenként 360 m² alapterülettel. Balra találjuk az állandó kiállítástunkat, *Nógrád az újkorban* címmel. Ez 2000-ben nyílt meg a mai formájában, azóta folyamatosan látogatható. A kiállítás Nógrád megye történetét mutatja be. Régészeti, ipartörténeti állomással kezdődik, aztán a megyetörténet, a '48-as szabadságharc és a világháborúk korán át, a szellem napvilágáig, különböző állomásokon mutatjuk be Nógrád megye történetét, fejlődését, értékeit.

Amíg ezt elmondja az igazgató, már a másik nagy kiállító-teremben járunk. Aki először lép ide be, ámulhat-bámulhat.

Ez az Üvegváros – Öblösüveggyár történeti és üvegművészeti tanulmányi raktár. Nagyon büszkék vagyunk rá. Ami itt látható az kollégáim, kiemelten Balogh Zoltán, Fodor Miklós, Gulyás Gábor, Shah Timor érdeme, és egy városi összefogás eredménye is. Egyéb kiállítások berendezésében és kivitelezésben kiváló partner Kaszás Géza kollégám, aki tele van kreativitással. Neki köszönhetően a térkihasználásunk hatékonyabbá vált, ahogy az itt az is látható, jól éltünk a pillérek közötti terrek berendezésével. Itt az egykor híres Salgótarjáni Öblösüveggyárnak állítunk emléket. Ezt a tanulmányi raktárunkat állandó kiállításnak is tekintjük, amely több funkcióval bír. Hiszen itt nemcsak bemutatjuk az üveggyűjteményünket, illetve a dekor-könyveinket, hanem foglalkozásokat is tartunk a diákok számára, ahol az üveggyártással kapcsolatos tudnivalókba kaphatnak bepillantást.

Megyünk a harmadik kiállító terembe, amely az időszak kiállítások befogadója, s amelyben most éppen munkások dolgoznak. Úgy tűnik az egyik kiállítást még szét sem bontották, a következőt már kezdik is berendezni.

– *Hány időszakos kiállítás van itt egy évben? S, lehet pontosan tervezni az időszak kiállításokat, az egyéb rendezvényeket?*

Időszak kiállításaink száma változó, sok tényezőtől függ. A utóbbi évek átlaga évi 14-15 kiállítás. Kiállításainkat,

rendezvényeinek nemcsak lehet, de kell is tervezni. Előre kell gondolkodni, szervezni, ezt tesszük. Már a jövő évi rendezvénytervünk is készen van.

– Rengeteg a rendezvény Salgótarján városában, mindegyikre még a kultúra szomjas ember sem jut el.

– Valóban sok a rendezvény, de ez szerintem nem baj. Legfeljebb az lehet gond, ha nem tudjuk a programok ütközését elkerülni, aminek egyeztetésekkel igyekszünk elébe menni. Igaz, ez nem is mindig lehetséges. Így volt ez a Múzeumok Éjszakája program esetében, amikor mi és a levéltár is gazdag kínálatot igyekeztünk kiszolgálni közönségünket, éjszakába nyúlóan. Ám, hogy el lehet kerülni az ütközést arra jó példa volt a Virágszirmok, madárszárnyak - japán fametszetek c. kiállításunk finisszázásához kapcsolódó teltházas rendezvényünk. Ami a költségeket illeti, semmi feleslegesre nem költünk, arra pedig figyelünk, hogy rendezvényeink más fontos feladataink ellátását semmilyen szempontból ne veszélyeztessék.

– ***Múzeumbeli sétánk és kiállítás-bemutatónk végére értünk, de a Bányászati Kiállítóhelyről – minthogy az nem itt van – még nem esett szó.***

– A Bányászati Kiállítóhelyünk Európa második, hazánk első, természetes, földalatti szénbányászati múzeuma. A

nógrádi szénmedence múltját, műszaki emlékeit, a szénbányászat 19-20. századi technológiáját gyűjtő, őrző és bemutató intézményünk, amelyet mindig megkülönböztetett figyelem kísér, s mi magunk is így tekintünk rá. Végezetül még egy jó hírem van: egy pályázati támogatásnak köszönhetően a földfelszíni kiállítást is korszerűsíteni tudjuk.

A múzeumigazgató névjegye

Shah Gabriella első – művészettörténeti – diplomáját a Miskolcon szerezte. Ezt követően német szakfordítói, művelődésszervezői és vallástudomány szakos bölcsész képzettséget és oklevelet is abszolvált. 2011-től a Szegedi Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskolájának hallgatója. Kutatási területe és disszertációjának témája: az ikonok avantgárd művészeti irányzatra gyakorolt hatása. Szakmai pályáját a Pásztói Múzeumban kezdte, 2010-től a megyei múzeumi szervezet muzeológusa, Salgótarjánban. 2013 december 1-től Dornyay Béla Múzeum kinevezett igazgatója. Férjével Shah Timorral művészeti témájú kisfilmeket készít.

– Köszönöm a beszélgetéseket.

BARÁTHI OTTÓ